

Poznań, dnia 21 kwietnia 2010 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

LPO-4101-02-01/2010

P/10/162

Pan Prezes **Przemysław Gonera**

Wojewódzki Fundusz Ochrony

Środowiska i Gospodarki Wodnej

w   **P o z n a n i u**

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu skontrolowała Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu (dalej: „Fundusz”) w zakresie przyznawania dotacji i pożyczek ze środków Funduszu oraz prawidłowość ich wykorzystania w latach 2008-2009. W związku z tą kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokóle kontroli podpisanym w dniu 2 kwietnia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli – na podstawie art. 60 ustawy o NIK – przekazuje niniejsze **wystąpienie pokontrolne**.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Funduszu w zakresie przyznawania dotacji i pożyczek ze środków Funduszu oraz prawidłowość ich wykorzystania, mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

1. W latach objętych kontrolą rejestr wniosków o udzielenie pomocy prowadzony był w zintegrowanym systemie informatycznym. Procedury udzielania przez Fundusz pomocy finansowej określały corocznie uchwalane przez radę nadzorczą zasady udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek ze środków. W 2008 r. złożono 347 wniosków o pożyczki i 355 wniosków o dotację, na podstawie których zawarto 139 umów pożyczek i 211 umów na dotację. Natomiast w 2009 r. złożono 345 wniosków o pożyczkę i 299 wniosków na dotację, na podstawie których zawarto 175 umów pożyczek i 190 umów. Wielkość pomocy finansowej w tych latach, udzielonej przez Fundusz w formie preferencyjnych pożyczek i dotacji na cele określone w art. 409 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze

zm., w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2009 r.), wyniosła odpowiednio 132.571 tys. zł (wobec planowanych 228.492 tys. zł; 58% planu) i 135.027 tys. zł (wobec planowanych 230.943 tys. zł; 58,5% planu). *Fundusz* dokonał częściowego umorzenia 166 pożyczek na kwotę 17.933 tys. zł w 2008 r. oraz 165 pożyczek na kwotę 17.457 tys. zł w 2009 r.

2. NIK pozytywnie ocenia: • udzielanie pożyczek i dotacji na cele określone w ustawie – *Prawo ochrony środowiska*; • wywiązanie się *Funduszu* z obowiązku ustalania corocznych zasad udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek ze środków; • udzielanie przez *Fundusz* pomocy finansowej tylko tym podmiotom, które wywiązywały się z obowiązku uiszczania opłat za korzystanie ze środowiska oraz nie posiadały zaległości w płaceniu kar za przekroczenia dopuszczalnych wielkości zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska; • wymaganie od beneficjentów składających wnioski o częściowe umorzenie pożyczek udokumentowanych oświadczeń o przeznaczeniu środków z umorzenia na cele realizowane w zakresie ochrony środowiska; • terminowe zatwierdzanie list przedsięwzięć priorytetowych *Funduszu*; • naliczanie przez *Fundusz* odsetek karnych za każdy dzień opóźnienia w spłacie rat kapitałowych i podejmowanie działań w celu ich egzekucji • prowadzenie audytu.

3. Kontrola NIK wykazała jednak niżej opisane nieprawidłowości i uchybienia.

3.1 *Fundusz* nie wykorzystał zaplanowanych środków przeznaczonych w rocznym planie finansowym na współfinansowanie zadań proekologicznych. W latach objętych kontrolą wykorzystano planowe środki na udzielenie preferencyjnych pożyczek tylko w 56% w 2008 r. i w 57% w 2009 r. Kwota niewykorzystanych planowanych środków na udzielenie pożyczek wyniosła w latach 2008-2009 odpowiednio 87.878 tys. zł i 89.100 zł, natomiast kwota niewykorzystanych dotacji wyniosła 8.043 tys. zł (28% środków przeznaczonych na ten cel w planie finansowym *Funduszu*) i 6.816 tys. zł (27% środków). Przyczyną niewykorzystania środków pomocowych *Funduszu* były głównie rezygnacje beneficjentów z wcześniej składanych wniosków o dofinansowanie i przenoszenia w planie finansowym *Funduszu* niewykorzystanych kwot na pożyczki z poprzedniego roku. Niskie wykorzystanie środków *Funduszu* na preferencyjne pożyczki m. in. spowodowało to, że przychody z tytułu oprocentowania wolnych środków w 2009 r., w kwocie 7.838 tys. zł, były wyższe od przychodów z tytułu odsetek od udzielonych pożyczek, w wysokości 6.007 tys. zł, podczas gdy w 2008 r.

przychody z tytułu oprocentowania wolnych środków były niższe od przychodów z tytułu odsetek od udzielonych pożyczek, odpowiednio w kwotach 7.368 tys. zł oraz 8.314 tys. zł.

3.2 *Fundusz* dokonywał umorzeń części pożyczek, mimo niedotrzymania przez beneficjentów niektórych postanowień umownych lub wynikających z zasad. Spośród 28 objętych kontrolą umorzeń, w 4 przypadkach – łącznie na kwotę 1.331.525 zł – dostarczono zaświadczenia o osiągnięciu efektu ekologicznego potwierdzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, od 4 do 74 dni po terminie wyznaczonym w umowach pożyczek. W czterech przypadkach dokonano umorzeń, na łączną kwotę 1.614.275 zł, mimo że beneficjenci nie dostarczyli prawomocnych uchwał właściwych organów o przeznaczenia środków pochodzących z częściowego umorzenia pożyczki na kolejne inwestycje proekologiczne. Poza tym w jednym przypadku umorzenia, na kwotę 15.000 zł, dostarczono protokół ostatecznego odbioru i przekazania do eksploatacji inwestycji jeden dzień po terminie wyznaczonym umową pożyczki. W jednym przypadku umorzenia kwoty 699.275 zł pożyczkobiorca dostarczył protokół dotyczący całego zadania polegającego na budowie drogi, zamiast protokołu ostatecznego odbioru i przekazania do eksploatacji instalacji sanitarnej finansowanej przez *Fundusz*.

3.3 W trakcie kontroli prowadzonych u beneficjentów *Fundusz* nie sprawdzał wywiązywania się z obowiązku wydatkowania przekazywanych środków zgodnie z procedurami określonymi w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. – *Prawo zamówień publicznych* (Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 ze zm.), mimo że z umów zawieranych z beneficjentami taki obowiązek wynikał. Spośród sprawdzonych w trakcie kontroli 30 umów dotyczących pomocy ze środków *Funduszu* tylko w jednym przypadku skontrolowano postępowanie przetargowe prowadzone przez beneficjenta. W wyniku kontroli przeprowadzonej przez *Fundusz* w dniu 9 października 2009 r. zadania p. n. *Termomodernizacja budynków Ochotniczych Hufców Pracy – Centrum Kształcenia i Wychowania w Pleszewie, likwidacja kotłowni węglowo-miałowej, wybudowanie lokalnych kotłowni gazowych – II etap* ustalono m. in. następujące uchybienia dotyczące postępowania przetargowego: (1) w trakcie postępowania po otwarciu kopert z ofertami w dniu 6 kwietnia 2009 r. żądano ich uzupełnienia, co naruszało art. 86 i 87 ust. 2 ustawy – *Prawo zamówień publicznych*, (2) brak było potwierdzenia wysłania informacji o wyborze oferenta do wszystkich uczestników postępowania, co było niezgodne z art. 9 ust. 1 i art. 92 ust. 1 ustawy – *Prawo zamówień publicznych*, (3) w protokole postępowania brak było indywidualnych ocen częściowych sporządzonych przez wszystkich członków komisji przetargowej. Poza tym w dniu 18 czerwca 2009 r. aneksowano umowę zwiększając kwotę umowną z 827.898,34 zł netto (1.010.035,97 zł brutto) do 863.140,36 zł (1.053.031,23 zł

brutto). Część prac nad wykonaniem tego zadania zlecono w trybie bezprzetargowym gospodarstwu pomocniczemu, określając wartość zlecenia na 571.000 zł. W postępowaniu przetargowym prowadzonym przez gospodarstwo pomocnicze ogłoszono przetarg tylko na dostawę okien i niektórych materiałów, w którym pismo o wyborze oferenta datowane było na dzień 16 lipca 2009 r. W dokumentacji przetargowej brak było potwierdzenia wysłania informacji o wyborze oferenta do wszystkich uczestników postępowania, w protokóle postępowania brak było indywidualnych ocen częściowych sporządzonych przez wszystkich członków komisji przetargowej, a na dostawę pozostałych materiałów do dnia sporządzenia notatki nie przeprowadzono postępowania przetargowego. Mimo stwierdzonych nieprawidłowości *Fundusz* zawarł w dniu 14 grudnia 2009 r. umowę przekazania środków w wysokości 774.000 zł (koszt całkowity tego zadania wyniósł 1.641.395,20 zł).

3.4 W przywoływanych wyżej *zasadach* [...] nie podano terminów składania wniosków o pomoc finansową *Funduszu*. W ogłoszeniach w „Głosie Wielkopolskim” oraz w lokalnym dodatku do „Gazety Wyborczej” zarząd *Funduszu* co roku wyznaczał termin, do którego należy składać wnioski o udzielenie pomocy finansowej ze środków *Funduszu*, w następujących terminach (1) w ogłoszeniu z dnia 28 września 2007 r. wyznaczono termin składania wniosków o udzielenie pomocy finansowej w 2008 r. do 31 października 2007 r., (2) w ogłoszeniu z dnia 17 października 2008 r. wyznaczono termin składania wniosków o udzielenie pomocy finansowej w 2009 r. do 14 listopada 2008 r., (3) w ogłoszeniu z dnia 22 maja 2009 r. wyznaczono termin składania wniosków o udzielenie pomocy finansowej w 2010 r. do 30 czerwca 2009 r. W ogłoszonych terminach i po uwzględnieniu wniosków złożonych z opóźnieniem pięciodniowym, wpłynęło 64% wniosków na 2008 r. i 72% na 2009 r. Tymczasem wnioski beneficjentów o dofinansowanie w innych terminach (przez cały rok) były rozpatrywane przez *Fundusz*, jednak nie poinformowano o takiej możliwości potencjalnych beneficjentów w ogłoszeniach prasowych.

3.5 *Fundusz* nie posiadał uaktualnionych procedur postępowania z wnioskami beneficjentów o udzielenie pomocy finansowej. W procedurach tych, przyjętych dnia 2 czerwca 2006 r., nie uwzględniono struktury organizacyjnej *Funduszu* obowiązującej od 26 kwietnia 2007 r. Sukcesywne wprowadzanie w *Funduszu* zintegrowanego systemu informatycznego nie uzasadniało braku aktualizacji uwzględniającej zadania nowych komórek organizacyjnych *Funduszu*, n. p. działów: przygotowania umów, monitoringu umów oraz kontroli przedsięwzięć.

3.6. Kontrole prowadzone przez *Fundusz* u beneficjentów wykazywały mały stopień skuteczności. Spośród 245 wykonanych kontroli w 2009 r., uchybienia i nieprawidłowo-

ści stwierdzono tylko u 35 skontrolowanych podmiotów, co stanowiło 14,2% przeprowadzonych przez *Fundusz* kontroli. W trakcie kontroli prowadzona była weryfikacja nowych arkuszy identyfikacji, ocen i metod przeciwdziałaniu ryzyku, które wg wyjaśnień zastępcy Pana Prezesa, po przyjęciu przez zarząd *Funduszu*, będą wdrożone.

3.7. Składając w *Funduszu* dokumenty niezbędne do zawarcia dwóch umów, zarząd Fundacji Biblioteka Ekologiczna w Poznaniu oświadczył m. in., że nie jest zobowiązany do stosowania przepisów ustawy – *Prawo zamówień publicznych* (patrz: art. 4 pkt 8) i że nie wybierał wykonawców na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – *Kodeks cywilny* (Dz. U. Nr 16, poz.93 ze zm.). Z ustaleń kontroli NIK wynika, że w tym przypadku *Fundusz* udzielił pomocy finansowej na zakup usług i sprzętu informatycznego o łącznej wartości 37.648,00 zł, bez przeprowadzenia przetargu w trybie przewidzianym ustawą – *Prawo zamówień publicznych* albo trybie postępowania określonego art. 70¹-72¹ ustawy – *Kodeks cywilny*. Kierownik działu identyfikacji wniosków i przygotowania umów *Funduszu* wyjaśnił, że sprzeczne ze sobą oświadczenia od beneficjenta odebrano w *Funduszu* przez niedopatrzenie, wynikające ze spiętrzenia się pracy pod koniec 2008 r.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, NIK Delegatura w Poznaniu wnosi o:

- 1) podjęcie działań mających na celu pełniejsze wykorzystanie środków przeznaczonych na współfinansowanie inwestycji proekologicznych,
- 2) egzekwowanie przez beneficjentów postanowień zawartych w umowach z *Funduszem*, w tym podejmowanie stosownych działań w przypadku stwierdzenia niewywiązywanie się przez beneficjentów z obowiązku prowadzenia postępowań o zamówienia publiczne,
- 3) podjęcie działań w celu sprawdzania realizacji zamówień publicznych, w szczególności dla podmiotów, które nie są zaliczane do sektora publicznego,
- 4) jednoznaczne informowanie o terminach składania wniosków o udzielanej pomocy finansowej,
- 5) uaktualnienie procedur postępowania z wnioskami beneficjentów o udzielenie pomocy finansowej,
- 6) opracowanie metodyki kontroli w celu zwiększenie skuteczności kontroli,
- 7) staranne analizowanie treści umów, zgodnie z wymogami określonymi w *zasadach*.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o *NIK*, oczekuje od Pana Prezesa – w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpie-

nia pokontrolnego – informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków lub o działaniach podjętych w celu ich realizacji albo o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Prezesowi prawo zgłoszenia na piśmie dyrektorowi delegatury NIK w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

aa.